

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
ўпраўлення адукацыі
Магілёўскага аблвыканкама

 А. У. Сцельмашок
« 15 » сакавіка 2016 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадской, раённай алімпіяды
па вучэбных прадметах «Беларуская мова», «Беларуская літаратура»

Дата правядзення: 23 сакавіка 2016 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VIII клас

1. Пабудуйце разбураны Памылкай Памылкаўнай верш. Запішыце ў свабодным слупку правільны варыянт верша, устаўляючы прапушчаныя літары.

<p>Дабравешча..е І зноў прынеслі Дабравешча..е Паднеб'е патыхае вечнас..цю. На кры..ях дабрыні буслы. Зямля з вясной звярае слых. Таму ў шчасці-згодзе жыць. З прыкульгам цэлы год хадзіць... Хто птаха згледз..ць паміж хмарамі, А хто на ніве ў цёмным марыве – (В.Лукаша).</p>	
--	--

* Якія яшчэ беларускія назвы свята Дабравешча...е вы ведаеце?

* Вывізначце спосаб утварэння слоў паднеб'е, (з) прыкульгам.

* Выпішыце з верша слова, у якім назіраецца парушэнне граматычнай нормы беларускай мовы.

2. Дапішыце патрэбныя канчаткі назоўнікаў.

Малад... жэньшэнь, сін... чарніла, прыгож... цюль, тонк... вуаль, малад... гусь, шэр... сабака,
кветкав... шампунь, бел... лебедзь.

3. Пастаўце словы ў такім парадку, каб атрымаліся беларуская прыказкі і прымаўкі. Запішыце сказы.

- 1) Не смачна, не сытна, без солі, без хлеба, а. _____
- 2) Ад працы, хлеб, сваёй, найсмачнейшы. _____
- 3) Няма, без, шукаці, працы, хлеба, чаго. _____
- 4) Пражывеш, без хлеба, без золата, а, не. _____
- 5) У таго, рана, стае, хто, устае, хлеба. _____

4. Адзначце правільныя адказы на прапанаваныя пытанні.

- 1) Хто лішні ў кампаніі музыкантаў?
а) флейтыст; б) марыніст; в) гітарыст; г) раяліст; д) гарманіст. _____
- 2) Хто лішні ў кампаніі дактароў? _____

а) арнітолаг; б) стаматолаг; в) акуліст; г) ларыngoлаг; д) кінолаг. _____

3) Якім словам не называюць жанчыну?

а) швагерка; б) свякроўка; в) каляжанка; г) манерка; д) сяброўка. _____

4) Якія словы не з'яўляюцца назвамі птушак?

а) шчыглік; б) саракапут; в) цвінтар; г) цецярук; д) сляпень. _____

5) Якое слова адпавядае значэнню “бацька жонкі ў адносінах да мужавых бацькоў”?

а) цесць; б) брат; в) дзевяр; г) сват; д) дзедзіч. _____

5. Пра якія святы ідзе гаворка ў вершы “Вербная нядзеля” В Лукшы? Дапішыце назвы свят.

Сняжок бялуткі сыпаў на _____,

А потым,

Вызорваў небасхіл на _____,

Потым _____ нядзеля.

А на _____ рэкі адмыслова

Спрабуе голас весняя труба,

Закоўваў,

Дзе раўчукі пад снегам каруселяць.

На _____ –

Чакала нас у коціках вярба.

Слаў цяпло.

6. Выпішыце слова(ы), якія ў сваім саставе маюць 2 суфіксы.

Наступленне, небакраем, пехацінцы, зладзейскі, спяшаўся, канюшына, адцвітаюць.

7. Перакладзіце назвы птушак на беларускую мову. Запішыце.

Глухара - _____	Тетерев - _____	Аист - _____
Кукушка - _____	Воробей - _____	Грач - _____
		Скворец - _____

8. Вывзначце і запішыце беларускія словаформы, прадстаўленыя ў фанетычнай транскрыпцыі.

[м’іл’йарт], [кл’аччатка], [рашччач’іц’], [шатланцк’і], [папуаск’і], [кал’эск’і], [ад’йутанцк’і], [фудбол], [н’амох].

9. Выканайце заданні літаратурнай віктарыны.

* Адзначце нумары сцверджанняў, у якіх дапушчана памылка.

1) Да міфічных істот можна аднесці Сварога, Лесавіка, Перуна, Дамавіка.

2) “Біблія” – па-грэчаску “кніга”.

3) Метафара – вобразнае азначэнне прадмета, з’явы.

4) Аўтар верша “Уцякала зіма ад вясны” – Іван Грамовіч.

5) Лёня Саўчанка і Грыша Міхневіч – галоўныя героі апавядання “Верныя сябры”.

Адказ: _____

* Суаднясіце аўтараў і назвы твораў. Назвы твораў упішыце ў адпаведны радок у табліцы.

Уладзімір Караткевіч	_____
Якуб Колас	_____
Пятрусь Броўка	_____

“Калі ласка”, “Крыніца”, “Нямоглы бацька”, “Песня ляснога жаваранка”, “Бацькаўшчына”, “На рэчцы”, “Кропля”, “Лісце”.

* Адкажыце на пытанні.

1) Хто аўтар верша “Зямля Беларусі”? _____

2) Як называюцца старажытныя народныя апаведы пра паходжанне свету, жыццё прыроды і чалавека? _____

3) На Украіне яго называлі вяртэп, у Польшчы – шопка. А як у нас на Беларусі? _____

* З прыведзенага пераліку вылучыце творы Якуба Коласа. Запішыце нумары правільных варыянтаў.

1) “Жывая вада”.

2) “Ад роду – да народу”.

3) “Не дай, Божа, сэрцам знікнуць”.

4) “У старых дубах”.

5) “Воблакі”.

Адказ: _____

ЗАТВЕРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
упраўлення адукацыі
Магілёўскага аблвыканкама

 А.У.Сцельмашок
«15» сакавіка 2016 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадской, раённай алімпіяды
па вучэбных прадметах «Беларуская мова», «Беларуская літаратура»

Дата правядзення: 23 сакавіка 2016 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 13.00.

VII клас

1. Пабудуйце разбураны Памылкай Памылкаўнай верш. Запішыце ў свабодным слупку правільны варыянт верша.

кніга – нібы папалушка, Кніга – з крыламі... Бы птушка, кніга – лепшы наш дарадчык, Вучыць – нібыта выкладчык, пра жыццёвыя праблемы... што ў вышыні кліча нас; што вядзе нас на Парнас... настаўляе – як настаўніца, з кім не грэх парадзіцца (М.Курыла).	
---	--

2. Запішыце верш, устаўляючы прапушчаныя словы, літары і раскрываючы дужкі.

Сакавіцкі матыў

Сакавік такі дзівосны
ў краі соснаў і бяроз:
сонца днём, а (ў)ноч н..злосны
заяўляецца маро...
Пацяплее – і над полем
_____ зазвініць,
ручайкі пачнуць (па)волі
на прыгрэве гаманіць.
І на сонечным у..леску,
абудзіўшыся ад сн...,
ўзыдуць першыя _____
прывітаць сваю вясну (В.Жуковіч).

3. У дужках побач з фразеалагізмам пастаўце лічбу 1, а побач з прыказкай – лічбу 2.

Выйсці сухім з вады (), запас бяды не чыніць (), адклад не ідзе ў лад (), душа ў душу (), як гукнеш, так і адгукнецца (), зарубіць на носе (), ваўкоў баяцца – у лес не хадзіць (), куды Макар цялят не ганяў (), на адной назе (), па абедзе госць едзе ().

4. Хто з дзяўчынак напісаў усе словы без памылак? Словы, якія напісаны з памылкамі, выпраўце і запішыце правільна.

Вольга: жэрдка, чарствы, дэталі, катат. _____

Даша: тунель, шынэль, Зеўс, ветэран. _____

Каця: ацэнка, эпас, эўрыка, экзэмпляр. _____

Марына: кафэ, кашнэ, пікэ, кам'юнікэ. _____

5. Зрабіце марфемны разбор слоў.

Мацнеюць, фалькларыст, чароўны, восеньскі, травяністым, ельнічак, па-летняму, пабудаваны.

6. Па лексічным значэнні вызначце словы-аманімы. Запішыце іх.

А) Дзеянне, скіраванае на дасягненне якой-небудзь мэты.

Каштоўная папера. _____

Б) Яма, утвораная ад разрыву снарада, міны.

Маладая варона. _____

В) Грыб.

Вадкасць, якая выкарыстоўваецца для змазвання пашкоджаных участкаў скуры. _____

Г) Збожжавая культура.

Гнойнае запаленне павека. _____

7. Перакладзіце з рускай мовы на беларускую.

Защита мира - _____, насыпать песка - _____,

капли дождя - _____, сугроб снега - _____,

уборка урожая - _____, копия документа - _____,

в конце мая - _____, сила удара - _____,

колёса комбайна - _____.

8. Устаўце прапушчаныя словы ў прыказкі і прымаўкі.

1) Студзень – году пачатак, зіме _____.

2) Прыйдзе люты – спытае, як _____.

3) Сакавік часам снегам сее, а часам _____.

4) Красавіцкі ручай зямлю _____.

5) Мокра ў маі – будуць пышныя _____.

6) Чэрвень не гуляе – ураджай _____.

9. Выканайце заданні літаратурнай віктарыны.

* З якога твора героі? Хто аўтар?

1. Базыль, Грышка. _____

2. Кастусь, дзед Агей. _____

3. Міця Бокуць. _____

* Пазнайце героя па партрэце і ўспомніце прозвішча аўтара і назву твора, у якім ёсць такі герой.

Нерухомым позіркам ён углядаўся ў блакітнае неба, нібы прыслухоўваўся да былых сваіх думак: аб нянавісці, аб помсце. Застылы твар стаў калючым, суровым, нібы пражыў... доўгія дзясяткі год, усё перажыў, усё пабачыў на свеце.

* Якія з пералічаных казак адносяцца да літаратурных?

“Разумная дачка”, “Чужое багацце”, “Зачараваная гаспадарка”, “Лёгкі хлеб”, “Залаты птах”.

* Адкажыце на пытанні.

1) Да якога жанру адносіцца твор “Нарач”? _____

2) У герояў якой казкі быў пагань звычай: не карміць старых бацькоў? _____

3) Як называецца сугучнасць канчаткаў вершаваных радкоў? _____

4) Як называецца самы напружаны момант у творы? _____

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
ўпраўлення адукацыі
Магілёўскага аблвыканкама

 А.У.Сцельмашок
«15» сакавіка 2016 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 23 сакавіка 2016 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 13.00

VI клас

1. Запішыце хто з дзяўчынак ўсе словы напісаў без памылак. Словы, якія запісаны няправільна, запішыце правільна.

	Прыклады	Правільна запісаныя словы, у якіх дапушчаны памылкі
Вольга	Жана, асяроддзе, біолаг	
Каця	шырокатвары, падпілаваць, менеджар	
Насця	земляроб, камюніке, пяцярня, забеспячэнне	
Марына	экзэмпляр, аб’яднанне, ржаны, салаўі	
Даша	пяцярня, радыяхімія, цырымонія, шасцёра	

Імя дзяўчынкі (дзяўчынак): _____

2. Падбярыце да слова *спявак* з прапанаваных слоў тры прыметнікі, якія падыходзяць па сэнсе, і тры прыметнікі, якія не падыходзяць па сэнсе.

Опера, спявае, перспектывы, шчодры, непрыгожы, тэхнічны, наш, малайчына, камфартабельны, руплівы, зямляк, вядомы, прасіць, апладысменты, рухавецца, тэатр, іграе, роля, магутны.

Спявак _____

Спявак _____

3. Вызначце часціны мовы і запішыце (скарочана).

Пяты (____), пяцёрка (____), кожнай (____), нашы (____), пяцёра (____), ніякі (____), велічэзны (____), адна сёмая (____), хто (____), заходнесібірскі (____), двойка (____), нуль (____), двое (____), наш (____), гронка (____), найлепшая (____), усё (грамадства) (____), мядзведзеў (____).

4. Да фразеалагізмаў падбярыце антонімы, выкарыстаўшы словы для даведкі.

1. Хоць вока выкалі - _____

2. Востры на язык - _____

3. Рукой падаць - _____

4. Ні свет ні зара - _____

5. Як маслам па сэрцы - _____

6. Як карова языком злізала - _____

7. Душа ў душу - _____

8. Пайсці на свой хлеб - _____

9. Куры не клююць - _____

Словы для даведкі: на шапачны разбор, як гром з яснага неба, цяжкі на нагу, як кот наплакаў, як кот з сабакам, хоць іголки збірай, распускаць язык, цяляты язык зжавалі, блізкі свет, сядзець на карку, як мыла з'еўшы, да трох не гавары.

5. Выкарыстоўваючы назвы птушак, запішыце як і пра каго кажуць.

Стракоча, як _____; бачыць як _____; чорны як _____;
шэрая як _____; даўганогі як _____; сівы як _____; белы як _____
балбоча як _____; буркуюць як _____.

6. Падбярыце да слова кніга мастацкія азначэнні эпітэты.

7. Запішыце слова па яго лексічным значэнні.

Зрабіць няправільна – _____; весці барацьбу _____; выказаць увагу – _____;
адрэзак часу ў сем дзён – _____; ураджэнец якой-небудзь мясцовасці – _____; знаходзіцца ў неспакойным стане – _____.

8. Падкрэсліце лішні элемент у пераліку і растлумачце свой выбар.

1. Метафара, параўнанне, аповесць, эпітэт, увасабленне. _____
2. Назоўнік, прыметнік, займеннік, прыназоўнік. _____
3. Аповяданне, апісанне, разважанне, навуковы _____
4. [a], [o], [y], [э], [з], [a] – _____

9. У дадзеных сцвярджэннях знайдзіце памылку (калі яна ёсць) і запішыце.

1. Харэй, анапест, ямб – двухскладовыя стопы ў вершах. _____
2. М.Лермантаў, Н.Гілевіч, Р. Барадулін, Я.Янішчыц – _____
3. “Рэчанька”. “Прыехала каляда на белым кані”, “Малітва”, “Жураўлі на Палессе ляцяць” – гэта народныя беларускія песні _____
4. “Конь і сабака”, “Крыніца”, “Песня ляснога жаваранка”, “На рэчцы”, “У старых дубах”, “Жывая вада” – гэта творы, якія напісаў Я.Колас. _____
5. Насечка, Серж, Закрэўскі – героі аповядання Якуба Коласа “Сябры” _____
6. Антытэза, увасабленне, гіпербала, метафара – гэта мастацкія прыёмы, якія нежывым, неадушаўлёным прадметам і з’явам надаюцца ўласцівасці чалавека або жывых істот. _____

10. Устаўце прапушчаныя словы, назавіце твор і яго аўтара.

...Што ім тыя _____ паўднёвыя!
Што ім пышны платанавы _____,
Калі клічуць іх _____ сасновыя
І _____ рабінавы _____!

Сакавітыя _____ мурожныя
Не заменіш _____ і нідзе
І зямлю, дзе _____ кожная
У _____ двор прывядзе.

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
ўпраўлення адукацыі
Магілёўскага аблвыканкама

« 15 » сакавіка 2016 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 23 сакавіка.

Час выканання заданняў: 10.00 – 13.00

V клас

1. У прыведзеных словах пастаўце націскі. Растлумачце лексічнае значэнне выдзеленых слоў.

Прашчур, медыкаменты, алфавіт, спіна, стары, адзінаццаць, крапіва, маленькі, буйны, айчым, атара, ласкавы.

Прашчур - _____

Айчым - _____

Атара - _____

2. З прапанаваных пар слоў падкрэсліце правільна напісанае слова.

Жэмчуг - жамчуг; морзэ - морзе; цэрымонія - цырымонія; кіндэр-сюрпрыз - кіндар-сюрпрыз; дзевяты - дзявяты; дзверы - дзьверы; казьба - касьба; футбол - фудбол; салаўі - сала’ўі; дзвесце - дзьвесце; клоун - клоўн; каляндар - календар.

3. Пабудуйце разбураны верш.

Сяброўства

Яны размаўляюць, нібыта
Калі залютуюць вятры.
Жывуць у сяброўстве дрэвы –
Брат з братам, сястра з сястрой.
Як бацька, іх дуб прыкрывае,
Такая апека бывае,
Дуб з клёнам, бяроза з сасной.
Калі ў добрай згодзе сябры.

4. Дайце правільны адказ на пытанне, выкарыстаўшы словы-даведнікі.

“Як можна назваць кнігу”?

За яе карысныя парады - _____

За тое, што ўзбагачае наш розум - _____

За тое, што суцяшае, падтрымлівае ў складаных жыццёвых выпрабаваннях - _____

З тое, што вучыць і вхоўвае _____

За тое, што адкрывае таямніцы непазнанага – _____

За тое, што крочыць з намі па жыцці і ў горы, і ў радасці _____

Словы-даведнікі: настаўніца і выхавацельніца; таямніца ведаў; надзейны спадарожнік; верны сябар; крыніца мудрасці; добры дарадчык.

5. Запішыце словы ў алфавітным парадку і знайдзіце ў некаторых словах схаваныя назвы кветак

Дысцыпліна, гастраномія, кружацца, лідарства, Дажбог, фаўна, Каляды.

6. Запішыце слова па яго лексічным тлумачэнні, якое пачынаецца з прапанаванага склада.

Першы склад	Лексічнае значэнне	Слова-адказ
БА +	малады сасновы лес	
	густа-чырвоны, парпуровы	
	босымі нагамі, без абутку	
	дзіцяня бабра	
	чалавек, які ўсяго баіцца, нясмелы, палахлівы	

7. Суаднясіце назвы сінтаксічных адзінак з прыведзенымі прыкладамі. Запішыце адказ па дадзеным узору.

Узор запісу адказу: А1Б2В3Г4

Сінтаксічныя адзінкі	Прыведзеныя прыклады
А. Словазлучэнне	1. Многа прыгожых куткоў ёсць у беларускім краі.
Б. Просты развіты сказ	2. Паляна каля возера.
В. Просты неразвіты сказ	3. Снег шчыльна ўкрывае зямлю белым пакрывалам, але лес жыве.
Г. Складаны сказ	4. Сонца свеціць ды не грэе.

8. Запішыце неабходныя словы, якія рыфмуюцца з папярэднімі, каб атрымаліся трапныя народныя выслоўі. Запішыце як называюцца гэтыя выслоўі.

- Колас, што зярнят не мае, у гору лоб _____
- З кім павядзешся, ад таго _____
- Калі ў хаце ціха – _____
- Як дбаем, так _____
- Знай каток свой _____

Гэтыя трапныя народныя выслоўі называюцца _____

9. Пададзены прозвішчы беларускіх пісьменнікаў. Запішыце іх імёны.

Імя	Прозвішча
	Барадулін
	Караткевіч
	Янішчыц
	Броўка
	Танк
	Багдановіч
	Марчук
	Лынькоў

10. Назавіце аўтара і твор, адкуль узяты наступныя радкі. Устаўце словы замест пропуску.

І з кожнай лісцевай галоўкі

Глядзіць твар восені – _____

Павее _____ - шурхнуць _____:

Няма ў ім ласкі, ні _____,

Не – то не шолах _____,

Не смех блакітных _____,

У межах росных _____;

Не то не _____ вясны,

А ціхі _____ і _____,

З жыццём і _____ развітанне.